

A tanulási zavarok felismerése

Ha a tanulás szót halljuk, mindenki az iskolára gondol. A tanulás azonban sokkal korábban kezdődik. Érezni, mozogni, nézni, hallani mind tanulás eredménye. Egész életünk során nem tanulunk annyit, mint a születéstől az iskolakezdésig tartó időszakban. Az első évek alatti tanulás minden további elsajátítás alapját képezi.

A gondolkodás és tanulás fejlődése az ingerek befogadásához szükséges figyelmi szinttől függ.

Az embernél fontos, hogy mit örökölt és mi az, amit szerzett.

Két egyforma ember, illetve gyerek nincs, de az örökletesség jelentősen befolyásolja a folyamatot. Amelyik gyereknek nehézségei vannak tanulás során, az okokat kell keresni és segíteni is itt kell.

Nézzük, mik azok a fejlődépszichológiai kognitív pszichológiai alapfunkciók, melyek a gondolkodás, tanulás rendszerének bázisát alkotják.

1. *A figyelem koncentrációképessége és a figuraháttér differenciálás észlelése.*
2. *A képek kódolása – látott, hallott ingerek integrációja.*
3. *A sorrendiségre való emlékezet, illetve a mese folytatására, elővetítésére való képesség*
4. *Testséma, téri orientáció.*

A részképességek azok az alapvető képességek, amelyek segítségével a magasabb rendű pszichés funkciókat differenciáltan ki tudjuk alakítani. Így például a beszédet, a gondolkodást stb. A fejlődés későbbi szakaszában ezek képezik az olvasás, írás, számolás és az adaptív viselkedés alapját. A részképesség-gyengeségnek az alapfunkciók rendellenes működését, tanulás és magatartási zavarokat okozhatnak.

A korai fejlesztés is azt a célt szolgálja, hogy az iskolai tanulás előfeltételeit megteremtse a szükséges képességek kialakításával és megerősítésével. Ily módon lehetséges a részképesség-gyengeségek korai felismerése és befolyásolása, hogy megakadályozzuk, illetve enyhítsük a tanulási és magatartászavarokat.

Fontos, hogy a **sorrendiségzavar** közvetlenül befolyásolja a tanulást.

Tudni kell, hogy a tanulási és magatartási zavarok származhatnak részképesség gyengeségből is, de nem szabad azt feltételezni, hogy minden esetben ezek az okozók. A vizuális differenciálás, a vizuomotoros (**látás-mozgás**) **koordináció elmaradásának óvodáskorban** történő felismerése lehetővé teszi a tanulási és magatartási zavar megelőzését. Az akusztikus (hallás utáni) alakháttér-differenciálás és az akusztikus figyelemkoncentráció fejlesztése is megelőző jelleggel bír.

A részképességek meglátása a korai életkorban különösen finom differenciáldiagnosztikus tevékenységet igényel.

A korai fejlesztő, megelőző munka

A diagnózissal vagy anélkül betérő gyermeket és a szülőt (apát, vagy anyát) hosszú ideig megfigyeljük, miközben az anya vagy apa végrehajtja a gyermekével a feladatokat. Ezek a feladatok a nagymozgások felmérésével kezdődnek, majd meg kell figyelni a beszédet (spontán beszédet), a magatartást, az emlékezetet, természetesen a szülővel való játékhelyzetben.

Fontos, hogy a **hallást** és az előbbieken említett verbális-akusztikus próbákat, differenciáló feladatokat, a vizuális észlelést és a motoros koordinációt is felmérjük. Ezeket értékelve (körülbelül két hónap) és a családot megismerve, többtényezős, sokoldalú, úgynevezett multifaktoriális elemzést végezve határozhatók meg a szülő számára a legfontosabb feladatok, a fejlesztendő területek és a hozzájuk tartozó tréningpogramok.

Ebben a folyamatban, **terápiában a szülő, a család előkelő szerepet játszik**, hiszen a feladatok oroslánrésze az övék, ezért a szülő, a család bizalma az egyik legfontosabb kérdés. Érezze a segítséget, a támaszt. A szülőket meg kell tanítani a gyermekkel végzendő feladatokra, illetve felkészíteni a nehézségekre.

Kifejezetten előnyös, ha az anya vagy apa (szülők) maga „látja” meg gyermeke problémáját. Ezért a fejlesztőben mindig ott marad a szülő.

Miután a részképesség-gyengeségek és az esetleges fogyatékoságok kiderülnek, szinte a gyermek megfigyelésével egy időben a szülők problémáira is nagy figyelmet kell szentelni. A szülő a gyermek kudarcait rosszul éli meg. Szenved, s ezt magába fojtja, elháríthatja különböző mechanizmusokkal. Például bűnbakot keres.

Ezeket a pszichés reakciókat felismerve, lelki egészségfejlesztő tréningek hatásosak lehetnek.

Lechner Aranka
gyógypedagógus - szomatopedagógus
korai fejlesztő- mentálhigiénés szakember